

Energieagenda
Kamp voor een
CO₂-neutrale
economie in 2050

CO₂
De Energieagenda richt zich uitsluitend op het terugdringen van de uitstoot van CO₂. In het klimaatakkoord van Parijs is dit het belangrijkste instrument om de opwarming van de aarde te beperken tot tussen de 1,5 en 2 graden. Daarom is verlaging van de CO₂-uitstoot nu ook de belangrijkste maatstaf die in de Energieagenda van minister Kamp wordt gehanteerd. In het bestaande Energieakkoord worden naast de CO₂-reductie ook het aandeel duurzame energie en de energiebesparing onderscheiden. Daarvan wordt in de Energieagenda afgestapt omdat 'sturen op' CO₂ automatisch verduurzaming van energieopwekking en energiebesparing impliceert.

Einde van het aardgas
Alle woningen in Nederland worden tot 2050 geleidelijk van het aardgas afgekoppeld. Zij worden aangesloten op warmtenetten. Voor de energie-intensieve industrie (zoals staal of chemie) zullen fossiele brandstoffen nog een rol blijven spelen, zij het een veel kleinere rol. In de Energieagenda wordt daarom een belangrijke rol voorzien voor het opvangen en opslaan van CO₂. Volgend jaar moet het eerste proefproject gaan draaien in de Rotterdamse haven.

Netwerken
Er komen warmtenetwerken die gevoed worden met restwarmte uit de industrie en warm water uit geothermie. Daarnaast moet het elektriciteitsnet worden aangepast aan de nieuwe omstandigheden: op het ene moment aanbod van veel stroom door wind en zon en op het andere moment juist niet. Om dat te balanceren voorziet het kabinet een belangrijke rol voor huishoudens die het overaanbod tijdelijk moeten kunnen opslaan.

Energie-intensieve industrie
Nederland doet het binnen Europa relatief goed in het verminderen van de uitstoot van CO₂. Maar het kabinet wil voorkomen dat de industrie op haar lauweren gaat rusten en zet de producenten onder druk om te zoeken naar innovatieve productiemethodes. Dat voorkomt dat Nederland over een paar jaar achterop zou raken en een inhaalslag zou moeten maken om de doelen van Parijs te halen. En het zou innovaties moeten opleveren waarmee Nederland in het buitenland geld kan verdienen.

Stimuleringsmaatregelen
Dit jaar zegt de overheid 9 miljard euro toe uit aan subsidies voor duurzame energieopwekking, uit te keren over een periode van vijftien jaar. Dit wordt gefinancierd door de opslag voor duurzame energie op ieders energierekening. Volgend jaar is dat in de eerste helft al 6 miljard euro, waarmee het bedrag voor 2017 mogelijk uitkomt op 12 miljard euro. In de Energieagenda wil het kabinet deze regeling ook openstellen voor CO₂-reductie. Daarmee zouden kolencentrales, als die blijven bestaan, vermindering van hun uitstoot kunnen financieren. Een punt waar milieubewegingen veel kritiek op hebben.

Vervoer
In 2035 mogen er geen auto's meer verkocht worden die rijden op benzine, diesel of lpg. Elektrisch rijden en rijden op waterstof blijven dan over. In het openbaar vervoer wordt nu al geëxperimenteerd met alternatieven. Het grote probleem is het vrachtverkeer, dat nu nog op diesel rijdt en tussen nu en 2050 moet overstappen naar waterstof of bio-brandstoffen.

INTERVIEW **HENK KAMP, MINISTER VAN ECONOMISCHE ZAKEN**

Einde van het gas-tijdperk

Fossiele brandstoffen gaan eruit. Niemand ontkomt aan de gevolgen van de energietransitie. Maar het moet, zegt minister Kamp. „We gaan dit doen.”

Door onze redacteur
Renée Postma

AMSTERDAM. Over dertig jaar zijn alle gasleidingen uit de straten verdwenen. Voor de verwarming van onze volledig geïsoleerde huizen gebruiken we dan warmtenetten, waarin restwarmte uit de industrie en warm water uit diepe gaten in de grond (geothermie) wordt rondgepompt. Koken doen we elektrisch, autorijden in hoofdzaak ook, al zal een deel van het wagenpark op waterstof lopen. Grote delen van de Noordzee zijn volgebouwd met windparken die ons van de nodige stroom voorzien. Sciencefiction? Nee, het is de Energieagenda waarin het kabinet het beleid tot 2050 schetst. In die tijd moet Nederland de uitstoot van schadelijke broeikasgassen hebben teruggebracht tot bijna nul procent. Dat is afgesproken in het klimaatverdrag van Parijs dat 197 landen vorig jaar overeenkwamen om verdere opwarming van de aarde te voorkomen. Het is een juridisch bindend document en ook Nederland moet aan de bak. En wel meteen, want een „geleidelijke energietransitie” biedt economische kansen en voorkomt dat we op het laatst een dure en ontwrichtende inhaalslag moeten maken, zegt minister Kamp (Economische Zaken, VVD). De Energieagenda die woensdag naar de Tweede Kamer is gestuurd, is zijn politieke nalatenschap op dit gebied. „Ik denk dat we er, zowel op korte termijn met het Energieakkoord, als op lange termijn met deze Energieagenda, uitgehaald hebben wat er uitgehaald kon worden binnen een kabinetsperiode”.

Wanneer verdwijnt het gas uit onze huizen?
„Dat zal geleidelijk gebeuren. In nieuwe wijken zal niet automatisch

meer gasinfrastructuur worden aangelegd. Die wijken worden aangesloten op warmtenetten zodra dat kan, of ze krijgen andere warmtevoorzieningen. Oudere wijken komen daarna aan de beurt als er bijvoorbeeld een grootscheepse renovatie plaatsvindt. Dat hele proces zal tot 2050 duren.”

Nu moet iedere woning verplicht aangesloten worden op het gasnet. Daarvoor in de plaats komt een recht op andere vormen van energie. Wanneer vervalt de aansluitplicht voor gas?
„We komen zo snel mogelijk met een wetswijziging waarin dat geregeld wordt. We geven de gemeenten de regie. Die moeten de afweging maken welke wijk eerst en welke wijk later aan de beurt is.”

De gemeenten krijgen dus meer taken toebedeeld. Krijgen ze daar ook extra geld voor?
„Het gaat om de regie, zij hoeven dat niet te financieren. Als er financiële aanpassingen nodig zijn van de gemeentebudgetten zullen we dat met hen bespreken. Maar we hebben nog tot 2023 om dit soort zaken goed te regelen. Tot die tijd loopt het Energieakkoord. Daarin hebben we met onder andere energiebedrijven, werknemers en natuur- en milieurorganisaties gedetailleerd afgesproken hoe we bereiken dat in 2023 16 procent van de energie duurzaam wordt opgewekt. Deze Energieagenda gaat over de periode daarna, tot 2050.”

Het aardgas gaat er dus uit. Is dat genoeg, of moet er nog meer gebeuren?
„We gaan elektrisch rijden. Het is de bedoeling dat er in 2035 alleen nog maar elektrische auto's of auto's op waterstof verkocht worden. Dus geen auto's meer die rijden op benzine, diesel of zelfs lpg. Het openbaar

vervoer denkt al aan een termijn van vijf jaar om duurzaam te worden. Het hele vrachtverkeer moet ook overschakelen van diesel naar biobrandstoffen voor 2050.”

Wat gebeurt er met de huizen?
„De hele woningvoorraad moet worden geïsoleerd. De corporatiewoningen komen het eerst aan de beurt. Minister Blok van Wonen heeft al gezegd dat die allemaal energielabel C moeten krijgen.”

En wanneer is de tochtige jaren-dertigwoning aan de beurt?
Ook dat gaat geleidelijk, in 2050 moet het af zijn.”

Merkt de consument er nog meer van?
„Ja, de opslag van energie komt voor een deel bij consumenten terecht. Zij gaan stroom afnemen en opslaan op het moment dat de prijs laag is. Ze gaan ook zelf steeds meer stroom produceren door zonnepanelen. Die stroom is voor eigen gebruik, maar zal ook dienen als buffer voor de elektriciteitsbedrijven die de voorraad thuis kunnen aanspreken op het moment dat er te weinig stroom op het net komt omdat zon en wind onvoldoende leveren. Het wordt een wisselwerking tussen grootschalige elektriciteitsproducenten die de balans op het net moeten garanderen en al die individuele consumenten. De slimme meter moet daarbij een belangrijke rol gaan spelen.”

Gaat het allemaal wel snel genoeg? Een organisatie als Greenpeace vindt van niet.
„Het tempo ligt al extreem hoog. Afgelopen jaar hebben we 9 miljard euro toegezegd voor de opwekking van duurzame, groene energie. Voor het komende halfjaar ligt er alweer 6 miljard klaar. Tot 2023 ligt de planning gedetailleerd vast. Met de Energie-

In 2035 wordt er geen auto meer verkocht die op benzine of diesel rijdt

De opslag van energie komt voor een deel terecht bij consumenten

agenda zetten we de grotere lijnen neer tot 2050. Die moeten natuurlijk nog wel worden uitgewerkt tot wettelijke verplichtingen.”

Dat ligt dus straks bij de kabinetsformatie op tafel?
„Dat zal ongetwijfeld een van de onderwerpen zijn, al was het maar vanwege de enorme financiële implicaties van deze transitie.”

Het document is een beetje vaag over de kosten voor de consument. Die moeten „betaalbaar” zijn, maar wat betekent dat?
„We moeten deze overgang maken en dat gaan we dus ook gewoon doen. De prijzen van olie en gas zijn al gedaald, dat compenseert een deel van de hoge energierekening. Een hele nieuwe infrastructuur opbouwen gaat veel kosten, maar we drukken die kosten zo veel mogelijk door bijvoorbeeld producenten bij aanbestedingen te laten concurreren op prijs.”

En de consument?
„Iedereen zal die overgang merken. Doordat je aan de horizon op zee soms windmolens ziet staan of doordat er in de buurt waar je woont windmolens op land komen. Iedereen zal er op een of andere manier mee te maken krijgen. En de kosten zullen gedragen moeten worden door de hele samenleving.”

Is dit document uw politieke nalatenschap?
„Als het om energie gaat heb ik drie dingen gedaan. Ten eerste het Energieakkoord waarin afspraken zijn gemaakt tot 2023. Vervolgens heb ik ervoor gezorgd dat die afspraken ook echt gerealiseerd worden. En nu ben ik bezig met de grote lijnen tot 2050. Ik denk dat dit is wat ik in deze kabinetsperiode redelijkerwijs kon doen.”